

دانشگاه سمنان

دانشکده گردشگری

گروه مدیریت گردشگری

پایان نامه:

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته مدیریت گردشگری

عنوان:

«ارزیابی وضعیت گردشگری ورزشی در منطقه‌ی شمیرانات و رابطه‌ی آن

با توسعه‌ی اقتصادی و فرهنگی»

استاد راهنما:

آقای دکتر علی اکبر امین بیدختی

استاد مشاور:

آقای دکتر فرشاد حاجعلیان

پژوهش‌گر:

مریم کرباسی کاخکی

شهریور ۱۳۹۱

استفاده از مفاد و نتایج پایان‌نامه بدون مجوز کتبی دانشگاه سمنان ممنوع است.

تقدیم به خانواده‌ی عزیزم که صبورانه ، من را در این امر یاری نموده‌اند .
با تشکر از زحمات بی‌دریغ اساتید محترم.

چکیده:

امروزه یکی از انواع گردشگری که بسیار مورد علاقه و استفاده‌ی مردم دنیا واقع شده است، گردشگری ورزشی است. گردشگری ورزشی فعالیتی است که در آن یک گروه از مردم به مکان گروه دیگر برای گذراندن اوقات فراغت و بهبود آمادگی جسمی و کسب چهارچوب روحی و ذهنی سالم برای ایجاد روابط اجتماعی از طریق ورزش، مسافرت می‌کنند و حداقل ۲۴ ساعت و حداکثر یک سال در آن مکان اقامت می‌کنند. لذا با توجه به توانمندی‌های بالقوه‌ی موجود در حوزه‌ی توریسم ورزشی در کشور برای جذب گردشگران ورزشی و توسعه‌ی این صنعت مهم، نیازمند یک راهبرد واقع بینانه و کاربردی و مبتنی بر نگرش علمی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی لازم است تا بتوان به نحو احسن از گردشگری ورزشی و فرصت‌های آن برای رشد و توسعه‌ی ورزش و گردشگری کشور استفاده نمود و شرایط و فضای مناسب را برای آن فراهم نمود. هدف از این تحقیق شناسایی توانمندی‌ها و جاذبه‌های گردشگری ورزشی شهرستان شمیرانات و بررسی توانمندی‌ها و امکانات و برنامه‌های گردشگری ورزشی و رابطه‌ی آن‌ها با اشتغال، درآمد و غنی‌سازی اوقات فراغت است.

روش این تحقیق از نوع توصیفی همبستگی بوده و جامعه‌ی آماری گردشگران ورزشی این شهرستان بوده است. نمونه طبق فرمول، ۱۷۱ نفر به دست آمده است. که از این میان ۱۶۱ پرسشنامه قابل استفاده بوده است. ابزار گردآوری اطلاعات این تحقیق، مطالعات کتابخانه‌ای بوده است. به دلیل نبود پرسشنامه‌ی استاندارد از پرسشنامه‌ی تحقیقی به نام شناسایی توانمندی‌های گردشگری ورزشی استان مازندران؛ که محقق ساخته است، استفاده شده است. آلفای کرونباخ ۰,۷۱۶ محاسبه شده است. برای محاسبه‌ی داده‌ها از نرم افزار S.P.S.S استفاده شده و سوال‌های زیر مورد آزمایش قرار گرفته‌اند.

۱- آیا بین توسعه‌ی صنعت گردشگری ورزشی شهرستان شمیرانات و توانمندی-

های این شهرستان رابطه وجود دارد؟

۲- آیا بین توسعه‌ی صنعت گردشگری ورزشی شهرستان شمیرانات و جاذبه‌های این شهرستان رابطه وجود دارد؟

۳- آیا بین توسعه‌ی صنعت گردشگری ورزشی شهرستان شمیرانات و اشتغال مردم این شهرستان رابطه وجود دارد؟

۴- آیا بین توسعه‌ی صنعت گردشگری ورزشی شهرستان شمیرانات و درآمد مردم این شهرستان رابطه وجود دارد؟

۵- آیا بین توسعه‌ی صنعت گردشگری ورزشی شهرستان شمیرانات و غنی‌سازی اوقات فراغت مردم این شهرستان رابطه وجود دارد؟

این سوال‌ها به روش کای دو (خی دو) مورد آزمایش قرار گرفته و پذیرفته شده‌اند.

واژگان کلیدی: ورزش - گردشگر - گردشگری ورزشی - گردشگر ورزشی - جاذبه‌ها - اوقات فراغت.

با توجه به نتایج این تحقیق درمی‌یابیم که بین توانمندی‌ها و توسعه‌ی صنعت گردشگری ورزشی، بین جاذبه‌ها و توسعه‌ی صنعت گردشگری ورزشی، بین توسعه‌ی صنعت گردشگری ورزشی و اشتغال، بین توسعه‌ی صنعت گردشگری ورزشی و درآمد و بین توسعه‌ی صنعت گردشگری ورزشی و غنی‌سازی اوقات فراغت در شهرستان شمیرانات، رابطه وجود دارد.

فهرست:

فصل اول: طرح تحقیق.....	۱
۱-۱- مقدمه.....	۲
۲-۱- بیان مساله.....	۴
۳-۱- ضرورت و اهمیت تحقیق.....	۱۰
۴-۱- اهداف تحقیق.....	۱۱
۱-۴-۱- هدف کلی.....	۱۱
۱-۴-۲- اهداف جزئی.....	۱۱
۵-۱- سوال های تحقیق.....	۱۱
۶-۱- قلمروی زمانی، مکانی و موضوعی.....	۱۲
۷-۱- واژه های کلیدی.....	۱۲
فصل دوم: مبانی نظری تحقیق و پیشینه تحقیق.....	۱۴
۱-۲- مقدمه.....	۱۵
۲-۲- مبانی نظری تحقیق.....	۱۵
۳-۲- تعاریف فنی گردشگری.....	۱۷
۴-۲- تعریف گردشگر.....	۱۹
۵-۲- انواع گردشگری.....	۱۹
۶-۲- تعریف گردشگری ورزشی.....	۲۰
۷-۲- گردشگر ورزشی.....	۲۲
۸-۲- انواع گردشگری ورزشی.....	۲۲
۹-۲- رابطه محیط ورزش و گردشگری.....	۲۲
۱۰-۲- جاذبه ها و ارتباط آن با گردشگری.....	۲۳
۱۱-۲- اوقات فراغت و ارتباط آن با گردشگری.....	۲۴
۱۲-۲- ارتباط بین ورزش و گردشگری.....	۲۶
۱۳-۲- اثرات گردشگری ورزشی.....	۲۷

-
- ۲۷-۱۳-۱- اثرات اقتصادی توسعه‌ی گردشگری.....۲۷
- الف) گردشگری و اشتغال.....۲۷
- ب) گردشگری و درآمد.....۲۸
- ۲-۱۳-۲- اثرات اجتماعی و فرهنگی.....۳۰
- الف) تبادلات فرهنگی.....۳۰
- ب) حفظ سنت‌ها.....۳۰
- ج) هویت ملی.....۳۱
- ۳-۱۳-۳- اثر جهانگردی در ارتقاء فرهنگ روحی - معنوی و زندگی مسافر.....۳۱
- ۲-۱۳-۴- تاثیر جهانگردی بر جغرافیا و فضای زندگی.....۳۲
- الف) تاثیر جهانگردی بر فضای زندگی مردم جامعه‌ی میزبان.....۳۲
- ب) تاثیر جهانگردی بر آبادانی و عمران شهرها.....۳۲
- ج) تاثیر جهانگردی بر ساختار طبیعی (بهسازی محیط).....۳۲
- ۲-۱۳-۵- اثر جهانگردی بر سیاست.....۳۳
- ۲-۱۴- منابع اساسی توسعه گردشگری.....۳۳
- ۲-۱۵- عوامل سوق دهنده، جلب کننده و بازدارنده‌ها.....۳۵
- ۲-۱۶- جایگاه گردشگری ورزشی در جهان.....۳۶
- ۲-۱۷- تاریخچه‌ی ورزش در ایران.....۳۶
- ۲-۱۸- تاریخچه‌ی گردشگری ورزشی در ایران.....۳۷
- ۲-۱۹- مروری بر تحقیقات انجام شده.....۳۸
- ۲-۱۹-۱- تحقیقات انجام شده در داخل.....۳۹
- ۲-۱۹-۲- تحقیقات انجام شده در خارج.....۴۱
- ۲-۲۰- مدل مفهومی.....۴۳
- ۲-۲۱- معرفی شهرستان شمیرانات.....۴۳
- ۲-۲۲- مشخصات جغرافیایی.....۴۴
- ۲-۲۳- ناهمواری‌ها.....۴۵
- ۲-۲۴- اقلیم.....۴۷

-
- ۲۵-۲- خصوصیات انسانی شهرستان شمیرانات.....۴۷
- ۲۵-۲-۱- تقسیمات کشوری.....۴۷
- ۲۵-۲-۲- جمعیت و توزیع جغرافیایی آن.....۴۷
- ۲۶-۲- خصوصیات اقتصادی.....۴۸
- ۲۷-۲- صنایع و معادن.....۴۸
- ۲۸-۲- کشاورزی و دامداری.....۴۹
- ۲۹-۲- وجه تسمیه و پیشینه تاریخی.....۵۰
- ۳۰-۲- جاذبه های گردشگری شهرستان شمیرانات۵۰
- ۳۰-۲-۱- گورستان باستانی قیطریه.....۵۲
- ۳۰-۲-۲- آتشگاه قصران.....۵۳
- ۳۰-۲-۳- توچال.....۵۳
- ۳۰-۲-۴- پناهگاه پلنگچال.....۵۴
- ۳۰-۲-۵- پناهگاه شیرپلا.....۵۴
- ۳۰-۲-۶- منطقه‌ی حفاظت شده‌ی لار.....۵۴
- ۳۰-۲-۷- پارک جنگلی لویزان.....۵۵
- ۳۰-۲-۸- آبشار لار.....۵۵
- ۳۰-۲-۹- آبشار دوقلو.....۵۵
- ۳۰-۲-۱۰- پیست اسکی بین المللی دیزین.....۵۵
- ۳۰-۲-۱۱- پیست اسکی بین المللی شمشک.....۵۵
- ۳۰-۲-۱۲- باغ فردوس.....۵۶
- ۳۰-۲-۱۳- تله کابین توچال.....۵۶
- ۳۰-۲-۱۴- دربند.....۵۶
- ۳۰-۲-۱۵- درکه.....۵۶
- ۳۰-۲-۱۶- کاخ نیاوران.....۵۶
- ۳۰-۲-۱۷- محله و دهکده فرحزاد.....۵۶
- ۳۰-۲-۱۸- موزه پروفیسور حسابی.....۵۷

۵۷	کاخ سعدآباد	۱۹-۳۰-۲
۵۷	موزه استاد صبا	۲۰-۳۰-۲
۵۷	موزه تاریخ طبیعی داراباد	۲۱-۳۰-۲
۵۸	گورستان ظهیرالدوله	۲۲-۳۰-۲
۵۸	کاخ مظفری	۲۳-۳۰-۲
۵۸	بازار تجریش	۲۴-۳۰-۲
۵۸	پارک جمشیدیه	۲۵-۳۰-۲
۵۹	برج کلکچال	۲۶-۳۰-۲
۵۹	پارک داراباد	۲۷-۳۰-۲
۵۹	پارک نیاوران	۲۸-۳۰-۲
۵۹	شهر اوشان	۲۹-۳۰-۲
۵۹	رودبار قصران و لواسانات	۳۰-۳۰-۲
۵۹	آبشارهای ناران و کفتربلو	۳۱-۳۰-۲
۵۹	غار اسبول	۳۲-۳۰-۲
۶۰	غارهای هملون	۳۳-۳۰-۲
۶۰	قلعه‌ی امامه	۳۴-۳۰-۲
۶۱	فصل سوم: روش تحقیق و جمع آوری اطلاعات	
۶۲	۱-۳- مقدمه	
۶۲	۲-۳- روش و طرح تحقیق	
۶۳	۳-۳- جامعه آماری	
۶۳	۴-۳- نمونه‌ی آماری، روش نمونه‌گیری و تعداد نمونه	
۶۴	۵-۳- میزان اعتبار ابزار گردآوری اطلاعات تحقیق	
۶۵	۱-۵-۳- سنجش پایایی پرسشنامه	
۶۵	۲-۵-۳- سنجش روایی پرسشنامه	
۶۶	۶-۳- نحوه‌ی گردآوری اطلاعات	
۶۷	۷-۳- روش آماری تحقیق	

۶۷آمار توصیفی.....۱-۷-۳
۶۷آمار استنباطی.....۲-۷-۳
۶۸فصل چهارم: تجزیه و تحلیل یافته‌های تحقیق.....
۶۹مقدمه.....۱-۴
۶۹یافته‌های آمار توصیفی.....۲-۴
۶۹مشخصات فردی آزمودنی‌ها.....۱-۲-۴
۷۳نمودارهای فعالیت های انتخابی آزمودنی‌های.....۲-۲-۴
	تحقیق برای شهرستان شمیرانات.
۷۷یافته‌های آمار استنباطی.....۳-۴
۸۱فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری.....
۸۲مقدمه.....۱-۵
۸۲بحث و نتیجه‌گیری.....۲-۵
۸۴نتایج حاصل از آمار توصیفی.....۱-۲-۵
۸۵نتایج حاصل از آمار استنباطی.....۲-۲-۵
۹۰محدودیت های تحقیق.....۳-۵
۹۰پیشنهادات برای مدیران و دست‌اندرکاران.....۴-۵
۹۲پیشنهاداتی برای سایر محققین.....۵-۵
۹۴منابع.....
۱۰۱پیوست‌ها.....

چکیده انگلیسی

فهرست جداول:

- جدول (۱-۲) منابع اساسی برای توسعه گردشگری ورزشی.....۳۴
- جدول (۱-۳) نتایج آزمون آلفای کرونباخ.....۶۵
- جدول (۱-۴) توزیع نمونه‌ی تحقیق بر اساس سن.....۷۰
- جدول (۲-۴) توزیع نمونه تحقیق بر اساس شهر محل سکونت.....۷۲
- جدول (۳-۴)، رابطه‌ی بین توانمندی‌ها و توسعه‌ی.....۷۷
صنعت گردشگری ورزشی شهرستان شمیرانات.
- جدول (۴-۴)، رابطه‌ی بین جاذبه‌ها و توسعه‌ی صنعت۷۸
گردشگری ورزشی شهرستان شمیرانات.
- جدول (۵-۴)، رابطه‌ی بین توسعه‌ی صنعت.....۷۹
گردشگری ورزشی شهرستان شمیرانات و اشتغال مردم.
- جدول (۶-۴)، رابطه‌ی بین توسعه‌ی صنعت.....۷۹
گردشگری ورزشی شهرستان شمیرانات و درآمد مردم.
- جدول (۷-۴)، رابطه بین توسعه صنعت.....۸۰
گردشگری ورزشی شهرستان شمیرانات و غنی سازی اوقات فراغت مردم.

فهرست نمودارها:

- نمودار (۱-۴)، توزیع نمونه‌ی تحقیق بر اساس جنس.....۷۰
- نمودار (۲-۴)، توزیع نمونه‌ی تحقیق بر اساس وضعیت تاهل.....۷۱
- نمودار (۳-۴)، توزیع نمونه‌ی تحقیق بر اساس مدرک تحصیلی.....۷۱
- نمودار (۴-۴)، توزیع نمونه‌ی تحقیق بر اساس وضعیت اشتغال.....۷۲
- نمودار (۵-۴)، توزیع رشته‌های ورزشی.....۷۳
منتخب توسط گردشگران برای توسعه‌ی گردشگری ورزشی در شمیرانات.

-
- نمودار (۴-۶)، توزیع فعالیت های ورزشی منتخب۷۴
توسط گردشگران برای توسعه ی گردشگری
ورزشی در کوه های شهرستان شمیرانات.
 - نمودار (۴-۷)، توزیع فعالیت ورزشی منتخب.....۷۵
توسط گردشگران برای توسعه ی گردشگری
ورزشی در دشت های شهرستان شمیرانات.
 - نمودار (۴-۸)، توزیع فعالیت ورزشی منتخب.....۷۵
توسط گردشگران برای توسعه ی گردشگری ورزشی
در رود ها و دریاچه های شهرستان شمیرانات.
 - نمودار (۴-۹) ، توزیع اولویت بندی گردشگران.....۷۶
برای سپری کردن اوقات فراغت.

فصل اول:

طرح تحقيق

۱-۱- مقدمه :

سفر نشانه‌ای از زندگی ، حیات و رمز و پویایی است و امروزه به عنوان یک ضرورت و نیاز است که بخشی از زندگی مردم را به خود اختصاص داده است. صنعت گردشگری و مسافرت به عنوان بزرگ‌ترین و متنوع‌ترین صنعت در دنیا به حساب می‌آید. بسیاری از کشورها این صنعت پویا را به عنوان منبع اصلی درآمد ، اشتغال زایی ، رشد بخش خصوصی و توسعه‌ی زیرساخت‌ها می‌دانند. (میری، ۱۳۸۵، ص ۲۱)

پیرس^۱ (۱۹۸۲) بیان می‌کند ، گردشگران را می‌توان هم‌چون آلیاژ یا ترکیب صنعتی تعریف کرد که از حرکت و جابه‌جایی مردم و اقامتشان در مقصدهایی غیر از محل سکونتشان نشأت می‌گیرد. گردشگری اساساً پدیده‌ای است که در اوقات فراغت شکل می‌گیرد. (چالیپ، ۲۰۰۲) سازمان جهانی گردشگری ، گردشگری را این‌گونه تعریف می‌نماید : سفر به خارج از محیط زندگی که برای مدت کمتر از یک سال جهت تفریح ، تجارت و دیگر اهداف صورت می‌گیرد. (گی ، ۱۳۸۲، ص ۷۳)

سازمان جهانی گردشگری در تعریفی کامل‌تر ، گردشگر را چنین توصیف کرده است : گردشگر کسی است که برای مدت زمان دست کم یک شب و کمتر از یک سال ، به کشوری غیر از وطن یا محل سکونت معمولی خود مسافرت می‌کند و هدف او کار کردن و کسب درآمد نیست بلکه برای تفریح و گذراندن روزهای تعطیل ، دیدار دوستان و بستگان ، درمان و زیارت به مسافرت می‌روند ، می‌نامند.

صنعت گردشگری در سراسر دنیا به ویژه در کشورهای در حال توسعه ، که منابع اقتصادی دیگر مانند تولید یا استخراج منابع طبیعی را ندارند ، بسیار مورد توجه است. از این رو بسیاری از کشورها در رقابتی نزدیک و فشرده در پی افزایش

^۱)Pierss.

بیش از پیش منافع و عواید خود از این فعالیت بین المللی هستند . (پاپلی، ۱۳۸۴، ص ۲۱)

معمولا ۵ اثر مهم اقتصادی ناشی از توسعه‌ی صنعت گردشگری عنوان می‌شود : ۱- ایجاد درآمد ارزی. ۲- ایجاد درآمد برای دولت که تیلور آن در مالیات و عوارضی است که بر روی ساخت و سازها است . یعنی منافی که دولت بر اثر توسعه‌ی فعالیت‌های گردشگری و توسعه‌ی فعالیت‌های مربوط به صنعت هتل‌داری عملا عایدش می‌شود. ۳- مردمی که عملا درگیر فعالیت‌های گردشگری هستند و می‌توانند بهره‌های اقتصادی لازم را از این صنعت ببرند. ۴- نکته‌ی بعدی مربوط به اشتغال‌زایی است. به هر حال صنعت گردشگری این امکان را فراهم می‌کند که تعادلی در بازار اشتغال به وجود بیاید. ۵- توسعه‌ی منطقه‌ی ای. (رنجبری‌انفر، ۱۳۸۴، ص ۴۱)

هاوکینز و هودن^۲ بیان می‌کنند که امروزه ورزش نیز یکی از صنایع بزرگ و مهم دنیا است و افراد بسیاری در سراسر جهان در آن اشتغال دارند. هم‌چنین ورزش یکی از متداول‌ترین عوامل ایجاد انگیزه برای گردشگران است و گردشگری ورزشی صنعتی است که از ترکیب دو صنعت گردشگری و ورزش پدید آمده است. (احسانی، ۱۳۸۵، ص ۸۷)

گرین و چالیپ^۳ (۱۹۹۸) بیان می‌کنند که گردشگری ورزشی مانند بسیاری از صنایع دنیا مثل حمل و نقل ، اتومبیل‌سازی و ... در حال تبدیل شدن به صنعتی مجزا و مهم است به طوری که بررسی‌ها نشان می‌دهد که از سال ۱۹۶۷ تا ۱۹۸۹ تمایل گردشگران برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی ، ۱۳۰۰ درصد رشد داشته است.

کشور ما نیز با قدمت چندین هزار ساله و منابع فراوان و غنی جذب گردشگر ، می‌تواند در این رقابت جهانی فعالانه شرکت کند و از این منبع سرشار، سهمی شایسته و درخور داشته باشد. لذا با توجه به توانمندی‌های بالقوه‌ی موجود در حوزه-

^۲) Hawkins & Howden.

^۳) Green & Chalip.

ی توریسم ورزشی در کشور برای جذب گردشگران ورزشی و توسعه‌ی این صنعت مهم، نیازمند یک راهبرد واقع بینانه و کاربردی و مبتنی بر نگرش علمی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی لازم است تا بتوان به نحو احسن از گردشگری ورزشی و فرصت‌های آن برای رشد و توسعه‌ی ورزش و گردشگری کشور استفاده نمود و شرایط و فضای مناسب را برای آن فراهم نمود.

در این فصل به بیان بیان مسأله، ضرورت و اهمیت تحقیق، اهداف تحقیق، سوال‌های تحقیق، قلمروی زمانی، مکانی و موضوعی می‌پردازیم و در انتها به تعریف واژگان کلیدی، پرداخته می‌شود.

۱-۲- بیان مسأله:

با توجه به بررسی‌های انجام شده جمهوری اسلامی ایران یکی از ۱۰ کشور اول جهان از نظر جذابیت‌های گردشگری است اما آن‌چه مسلم است این کشور با داشتن پتانسیل‌های بسیاری در زمینه‌ی گردشگری، متأسفانه هنوز نتوانسته به آن درجه از اعتبار و جایگاه واقعی خود دست یابد، چرا که سهم گردشگری کشور ما از تولید ناخالص ملی فقط ۱٪ است. (هنرور، ۱۳۸۴، ص ۶۴)

صنعت گردشگری که از دیر باز مورد توجه بشر بوده است، امروزه نقش ویژه‌ای در اقتصاد جهانی به عهده دارد. علاوه بر آن، این صنعت عامل مؤثری در تعامل فرهنگ‌ها، گفتگوی تمدن‌ها، و برقراری و تحکیم انس و الفت بین ملت‌ها است (گی، ۱۳۸۲، ص ۶۹)، تا جایی که بر اساس گزارش‌های سازمان جهانی گردشگری تا سال ۲۰۱۰ بیش از ۴۳٪ از مشاغل جهان مربوط به صنعت گردشگری بوده است. سهم صنعت گردشگری ایران از میزان اشتغال در این کشور در سال ۲۰۱۰ به ۴٫۷ درصد معادل ۱٫۶۰۹ میلیون نفر رسیده است. در ده سال آینده تعداد افراد شاغل در بخش گردشگری ایران به ۱٫۸۷۸ میلیون نفر معادل ۷٫۱ درصد از کل افراد شاغل در این کشور می‌رسد. (پایگاه فرهنگی و اطلاع‌رسانی تبیان). به همین منظور و با توجه به لزوم تقویت و توسعه‌ی صنعت گردشگری به دستیابی به اعتبار و جایگاه واقعی خود در سطح بین‌المللی، باید بخش‌های مختلف این صنعت را شناسایی

کرد و به بخش‌های پراهمیت‌تر توجه ویژه‌ای مبذول داشت (محرم زاده، ۱۳۸۴، ص ۴۵). یکی از این بخش‌های مهم و پراهمیت که قابلیت تبدیل به امر فرابخشی در صنعت گردشگری را دارد، ورزش است که از آن به عنوان گردشگری ورزشی نام برده می‌شود. (آندروف^۴، ۱۳۸۶، ص ۱۰)

امروزه یکی از انواع گردشگری که بسیار مورد علاقه و استفاده‌ی مردم دنیا واقع شده است، گردشگری ورزشی است. گردشگری ورزشی فعالیتی است که در آن یک گروه از مردم به مکان گروه دیگر برای گذراندن اوقات فراغت و بهبود آمادگی جسمی و کسب چهارچوب روحی و ذهنی سالم برای ایجاد روابط اجتماعی از طریق ورزش، مسافرت می‌کنند و حداقل ۲۴ ساعت و حداکثر یک سال در آن مکان اقامت می‌کنند. (پارسی پور، ۱۳۸۳، ص ۱۲)

در دنیای امروزی، گردشگری ورزشی منبعی سرشار از سود و درآمد است و هر کشوری که بتواند شرایط استفاده از این منبع را فراهم کند از مواهب و مزایای آن بهره‌مند خواهد شد. (احسانی، ۱۳۸۲، ص ۶۵). آمارها بیانگر این است که بسیاری از کشورهایی که شرایط مناسبی در خصوص گردشگری ورزشی دارند، بخش عظیمی از اقتصاد خود را از طریق اقتصاد گردشگری ورزشی اداره می‌کنند. (هادوی، ۱۳۸۳، ص ۹)

گردشگری ورزشی کلید عظیم میزبانی حادثه‌ای بزرگ مثل رقابت‌های المپیک یا جام جهانی است و این دلیل، صرف میلیون‌ها دلار را با جذب گردشگران به دنبال دارد. (چو^۵، ۲۰۰۴، ص ۵۳). تجارت ورزش و گردشگری، صنعتی ترکیبی است و آنقدر سودآوری دارد که تمام کشورها، مناطق، دفاتر مسافرتی، سازمان‌های متولی ورزش و خود رشته‌های ورزشی نیز از آن سود می‌برند، به طوری که بابت هر روز برگزاری رقابت‌ها گاهی تا حدود ۴۰۰ میلیون دلار سود عاید کشور میزبان می‌شود. (کرامپتون^۶، ۱۹۹۷، ص ۱۲۵)

^۴) Androphe.

^۵) Cho.

^۶) Cramptone.

با توجه به بررسی‌های صورت گرفته، جمهوری اسلامی ایران یکی از ۱۰ کشور اول جهان از نظر جذابیت‌های گردشگری است. اما، آنچه مسلم است، این کشور با وجود داشتن پتانسیل‌های بسیاری در زمینه‌ی گردشگری، متأسفانه هنوز نتوانسته به آن درجه از اعتبار و جایگاه واقعی خود دست یابد. (ادبی، ۱۳۸۵، ص ۴۷)

با توجه به محدودیت‌هایی که در کشور ما در ارتباط با گردشگری وجود دارد، موضوع گردشگری ورزشی به لحاظ فرهنگی و ارزشی شرایط مطلوب‌تر و مناسب‌تری را ایجاد می‌کند. از طرفی، کشور ایران از نظر آب و هوایی نیز نسبت به تمامی کشورهای منطقه و بعضی کشورهای جهان مزیت کلی دارد.

زمانی که در کشورهای عربی گرمای طاقت فرسایی حاکم است یا در اروپا برف سنگینی باریده است، مناطقی در ایران وجود دارد که از لحاظ آب و هوایی بسیار مساعد و دلپذیر و آماده‌ی پذیرایی از گردشگران به طور عام و گردشگران ورزشی به طور خاص (برگزاری رویدادها و اردوهای ورزشی و جاذبه‌های طبیعی ورزشی) است (اصفهانی، ۱۳۸۷، ص ۴۴). به طور کلی فعالیت‌های ورزشی موجود در ایران به هفت دسته تقسیم بندی شده است که این هفت دسته هر کدام دربرگیرنده‌ی فعالیت‌های مختلف ورزشی و تفریحی است. نکته‌ی مهم این است که تمامی این فعالیت‌ها نیازمند حضور در جاذبه‌های طبیعی هستند. این هفت دسته عبارت هستند از:

۱) دامنه نوردی، ۲) شکار، صید و ماهی‌گیری، ۳) ورزش‌های زمستانی، ۴) ورزش‌های ساحلی و آبی، ۵) بیابان گردی، ۶) طبیعت درمانی، ۷) کوه نوردی و غارنوردی. (کرمی، ۱۳۷۸، ص ۲۴)

کشور ما با توجه به شرایط متنوع اقلیمی، توانایی راه اندازی و ایجاد سایت‌های بسیار عظیم و مجهز ورزشی را دارد. لذا با توجه به اهمیت توسعه‌ی صنعت گردشگری ورزشی، این تحقیق درصدد است پتانسیل‌های بالقوه و بالفعل گردشگری ورزشی و جاذبه‌های شهرستان شمیرانات را برای توسعه‌ی این صنعت که باعث اشتغال، افزایش درآمد و تاثیر در غنی‌سازی اوقات فراغت مردم شهرستان و گردشگران می‌شود، شناسایی و معرفی نماید.

در میان مناطق مختلف گردشگری، مناطق مجاور شهرها مخصوصاً شهرهای بزرگ که از جاذبه های طبیعی نظیر کوه ها، رودخانه ها، دریاچه ها و ... برخوردارند، نقش مهمی را در توسعه ی گردشگری ایفا می نمایند که برای جوامع محلی این مناطق، منافع اقتصادی و اجتماعی در بر دارد.

ساکنین شهرهای بزرگ فرصت می یابند در ایام تعطیل، اوقات فراغت خود را در این نواحی مجاور گذرانده و به دور از زندگی کسالت آور شهری به تمدد اعصاب پرداخته و خود را برای ادامه ی کار و زندگی آماده سازند. اما چنین منافع زمانی قابل دسترسی خواهد بود که از طریق یک برنامه ریزی صحیح این گونه محیط های گردشگری و گردشگری طبیعی همراه با جامعه ی محلی ساکن در آنها، آماده ی جذب گردشگران شده و شهرنشین های گردشگر نیز برای چگونگی برخورد با این محیطها آموزش های لازم را فرا گیرند.

در غیر این صورت این نواحی نیز به زودی تبدیل به محلی برای استقرار مهمان-سراها، رستورانها و دستفروشها شده و ساخت و سازهای بی ضابطه، چشم-اندازهای آن منطقه را تخریب نموده و زباله های حاصل از ورود گردشگران سراسر این مناطق را فرا گرفته و به تدریج جاذبه ی خود را از دست می دهند. (امیرعزیدی، ۱۳۸۹، ص ۳)

پیوند میان گردشگری و ورزش نوع جدیدی از گردشگری را ایجاد نموده که ساختار جامع و جدیدی را برای پر کردن اوقات فراغت و تفریح همراه با نشاط روحی و جسمی انسانها فراهم نموده است. برگزاری انواع مسابقات جهانی، ملی و منطقه ای انگیزه های قوی برای حضور و شرکت مردم در محل برگزاری مسابقات است. المپیک جام جهانی فوتبال که هر ۴ سال یک بار در یکی از کشورها برگزار می شوند؛ خود نمونه ی گویای این رخدادهای ورزشی هستند و تحولات عظیمی در تمام ابعاد سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و ورزشی میان کشورها ایجاد می نمایند. (انتقیا، ۱۳۸۴، ص ۱۳)

امروزه تلاش مسئولان و برنامه ریزان ورزشی به تخصصی کردن رشته ها و بومی سازی آنها می باشد، به نحوی که برخی کشورها با توجه به استعدادها و